

Nieuwe Europese cijfers: seksueel en gendergerelateerd geweld tegen vrouwen

Auteur: Paula Thijs (Senior onderzoeker bij Atria)

Datum: 5 december 2024

Uit een recent, grootschalig Europees onderzoek blijkt opnieuw dat geweld tegen vrouwen een groot maatschappelijk probleem is. Een op de drie vrouwen in de Europese Unie heeft in haar leven fysiek of seksueel geweld meegemaakt.

Als kennisinstituut op het gebied van gendergelijkheid in Nederland duidt Atria de nieuwste wetenschappelijke data over de omvang van gendergerelateerd geweld in Europa en Nederland. Senior onderzoeker Paula Thijs plaatst deze Europese cijfers in Nederlandse context en maakt een vergelijking met de cijfers van tien jaar geleden.

Achtergrond

Gendergerelateerd geweld is geweld dat iemand treft vanwege iemands sekse of gender. Hoewel geweld mensen van alle genders treft, krijgt niet iedereen in gelijke mate te maken met geweld. De mate en impact van geweld kan verschillen op basis van gender van het slachtoffer en de dader, hun relatie en het type geweld.

Uit onderzoek blijkt dat vrouwen vaker dan mannen slachtoffer zijn van seksueel geweld, huiselijk geweld en geweld door een (ex-)partner. Omdat de dader vaker een bekende is, kan het voor de slachtoffers moeilijk zijn om over hun ervaringen te praten en hulp in te schakelen of aangifte te doen bij de politie. Daarom komen de ervaringen van vrouwen met geweld minder goed naar voren in officiële statistieken zoals politie-registraties. Door vrouwen op een anonieme manier zelf te vragen naar hun ervaringen met geweld, in het bijzonder seksueel geweld, huiselijk geweld en (ex-)partnergeweld, krijgen we een beter beeld van de ervaringen van vrouwen met gendergerelateerd geweld.

Nieuwe Europese cijfers

Op 25 november 2024 hebben EIGE (European Institute for Gender Equality), FRA (European Union Agency for Fundamental Rights) en Eurostat [nieuwe cijfers](#) gepubliceerd over geweld tegen vrouwen in de 27 lidstaten van de Europese Unie. De data zijn tussen 2020 en 2024 verzameld bij 114.023 vrouwen tussen de 18 en 74 jaar in de EU. De laatste keer dat dergelijke cijfers zijn verzameld en gepubliceerd was in [2014](#). Toen werd er voor het eerst een grootschalig, vergelijkend onderzoek gedaan naar de schaal waarop vrouwen en meisjes in Europa te maken hebben met geweld.

De nieuwe cijfers laten zien dat:

- **1 op de 3** vrouwen in de EU heeft in haar leven **fysiek of seksueel geweld** meegemaakt.
- **1 op de 8** vrouwen heeft **seksueel geweld, waaronder verkrachting**, meegemaakt door iemand anders dan een (ex-)partner.

- **1 op de 5** vrouwen heeft **fysiek of seksueel geweld door een partner, naaste of huisgenoot** meegemaakt.
- **1 op de 3** vrouwen maakte **seksueel grensoverschrijdend gedrag op het werk** mee; dat geldt voor 2 op de 5 jonge vrouwen.
- Iets meer dan **1 op de 8** vrouwen die geweld meemaakten heeft **aangifte** gedaan bij de politie.

In 2025 zullen Eurostat, FRA en EIGE een uitgebreid onderzoeksrapport publiceren over gendergerelateerd geweld in Europa en de gevolgen ervan.

Geweld tegen vrouwen in Nederland

Hoe zit het met geweld tegen vrouwen in Nederland? In Nederland hebben 4184 vrouwen meegedaan aan het Europese onderzoek. Dit geeft een representatief beeld van de ervaringen van vrouwen in de Nederlandse bevolking van 18 tot 74 jaar.

Enkele opvallende uitkomsten voor Nederland:

- **41% van alle vrouwen** maakte ooit in haar leven **fysiek en/of seksueel geweld** mee. Bij 7% was het geweld structureel.
- **1 op de 3 vrouwen** heeft in haar leven **seksueel geweld** meegemaakt.
- Bijna **1 op de 6 vrouwen** in Nederland heeft **fysiek geweld en/of seksueel geweld door een intieme partner of ex-partner** ervaren.
- **1 op de 3 vrouwen** heeft **psychisch geweld** door een (ex-)partner meegemaakt.
- **1 op de 5 vrouwen** heeft in haar leven te maken gehad met fysiek en/of seksueel **huiselijk geweld**.
- Ruim **een kwart van de vrouwen** maakte sinds haar 15e **seksueel geweld door iemand anders dan een (ex-)partner** mee.
- **1 op de 14 vrouwen** in Nederland is sinds haar 15e levensjaar **verkracht door een niet-partner**.
- **1 op de 5 vrouwen** heeft ooit te maken gehad met **stalking**.
- Ruim **40% van de vrouwen** in Nederland heeft in haar leven te maken gehad met **seksuele intimidatie** op het werk.

Hieronder gaan we dieper op de resultaten in. We maken waar mogelijk ook een vergelijking met de situatie in 2014 en met recente cijfers uit de Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend gedrag 2024. We maken de vergelijking per type geweld. Om te beginnen met statistieken wat betreft alle vormen van geweld tegen vrouwen.

Alle vormen van geweld

Geweld tegen vrouwen komt veel voor in Nederland. 41% van de vrouwen die voor het Europese onderzoek zijn geïnterviewd heeft in haar leven enige vorm van geweld meegemaakt. Daarbij gaat het om een optelsom van fysiek geweld of bedreiging en seksueel geweld, ongeacht de ernst van het incident en het type dader. Dit ligt hoger dan het EU gemiddelde: van alle vrouwen in de 28 EU-landen maakte 30,7% fysiek en/of seksueel geweld mee.

3,7% van de vrouwen in Nederland maakte in het afgelopen jaar fysiek en/of seksueel geweld mee. Bij 7% was het geweld structureel, dat wil zeggen dat het herhaaldelijk plaatsvond gedurende een bepaalde periode.

In vergelijking met 2014 ligt het percentage vrouwen dat ooit geweld heeft ervaren in 2024 iets lager: in 2014 gaf 45% van de geïnterviewde Nederlandse vrouwen aan ooit fysiek of seksueel geweld te hebben meegemaakt. We kunnen niet met zekerheid vaststellen of het hier gaat om een lichte daling van geweld of dat dit komt door verschillen in de groep vrouwen die is geïnterviewd.

De cijfers van de recent gepubliceerde Prevalentiemonitor wijken af van het Europese beeld. Uit de cijfers van de Prevalentiemonitor blijkt dat 24% van de vrouwen van 16 jaar of ouder ooit slachtoffer is geweest van huiselijk geweld en/of seksueel grensoverschrijdend gedrag (tegenover 12% van de mannen). Dat de uitkomsten in het Europese onderzoek hoger zijn, kan verschillende oorzaken hebben, waaronder verschillen in de manier van data verzamelen, verschillen in de steekproef of verschillen in de vraagstellingen en definities.

Fysiek geweld versus seksueel geweld

In het Europese onderzoek is een onderscheid gemaakt tussen fysiek geweld en seksueel geweld. Uit de cijfers blijkt dat een op de acht vrouwen in Nederland (12,6%) ooit fysiek geweld (inclusief bedreiging, maar uitgezonderd seksueel geweld) heeft meegemaakt. Dit ligt wat lager dan het EU gemiddelde (13,5%).

Het aandeel vrouwen dat seksueel geweld heeft ervaren ligt aanzienlijk hoger: 28,6% van de vrouwen in Nederland heeft ooit seksueel geweld ervaren. Dit is ook hoger dan het EU gemiddelde van 17,2%. Nederland behoort daarmee tot de top 5 van landen met het hoogste (gerapporteerde) percentage seksueel geweld, na Zweden (41%), Finland (37,3%), Denemarken (33,3%) en Luxemburg (30%). Dat deze cijfers hoger liggen dan in andere landen kan komen doordat de vragenlijsten in deze landen via internet zijn afgenomen in plaats van telefonisch of via een mondeling interview, waardoor gevoelens van schaamte, taboe en sociaal wenselijke antwoorden hier mogelijk een minder grote rol spelen.

In het onderzoek uit 2014 zei 18% van de Nederlandse vrouwen ooit seksueel geweld te hebben meegemaakt. Dat is aanzienlijk lager dan in 2024. Dit kan komen doordat de vragenlijst in 2014 nog werd afgenomen middels een mondeling interview in plaats van via een internet-enquête, waarbij taboe en schaamte rondom ervaringen van seksueel geweld mogelijk tot een onderrapportage hebben geleid. Hierdoor zijn de cijfers uit 2024 waarschijnlijk een meer betrouwbare schatting van de daadwerkelijke omvang van seksueel geweld.

Cijfers uit de Prevalentiemonitor 2024 laten zien dat 29,9% van de vrouwen ouder dan 16 jaar in Nederland in hun leven fysiek seksueel geweld hebben meegemaakt (versus 9,1% van de mannen). Dit komt redelijk overeen met de cijfers uit het Europese onderzoek. 5,3% van de vrouwen in de Prevalentiemonitor maakte in de afgelopen 12 maanden fysiek seksueel geweld mee (versus 1,7% van de mannen).

Geweld door een (ex-)partner

In het Europese onderzoek is ook een onderscheid gemaakt naar de plegers van het geweld dat vrouwen meemaakten. 16,7% van de vrouwen in Nederland heeft fysiek geweld en/of seksueel geweld ervaren door een intieme partner of ex-partner. Daarbij gaat het om iemand met wie de respondent is getrouwd, een geregistreerd partnerschap heeft of een andere soort relatie (waaronder dating partners), ook als de partners niet samenwonen. En om ex-partners. Dit kunnen zowel mannen als vrouwen zijn (geweest). Nederland scoort hier redelijk vergelijkbaar met het EU gemiddelde van 17,7%. Bij 5% van de vrouwen in Nederland ging het om herhaaldelijk geweld.

Wanneer ook psychisch geweld wordt meegenomen in deze cijfers, dan ligt het cijfer van geweld door een (ex-)partner aanzienlijk hoger: 33,4% van de Nederlandse vrouwen geeft dan aan dat zij geweld door een (ex-)partner heeft meegemaakt. Psychisch geweld is een vorm van geweld waarbij iemand wordt vernederd, gemanipuleerd, gecontroleerd of beperkt in zijn of haar vrijheid, ontwikkeling en zelfontplooiing. Hieronder wordt ook economisch geweld verstaan: het controleren van iemands financiën of uitgaven en het verbieden of verhinderen van iemand om te werken. In totaal heeft 31,8% van de vrouwen in Nederland psychisch geweld door een (ex-)partner meegemaakt, iets vaker dan het EU gemiddelde (29,9%).

Een op de twintig vrouwen in Nederland (5%) heeft in de 12 maanden voorafgaand aan de enquête psychisch geweld, fysiek geweld of bedreiging en/of seksueel geweld door een intieme (ex-)partner meegemaakt.

In 2014 lag het percentage vrouwen in Nederland dat fysiek en/of seksueel geweld ervaarde door een (ex-)partner op 25%, dus hoger dan in 2024. Dit kan te maken hebben met verschillen in de steekproef.

In de Prevalentiemonitor 2024 is ook gevraagd naar psychisch geweld in huiselijke kring (dat wil zeggen door een partner, ex-partner, gezinslid of familielid). Hierbij ging het om geweld in de 12 maanden voorafgaand aan de enquête. 6,9% van de vrouwen zegt in het afgelopen jaar slachtoffer te zijn geweest van psychisch geweld in huiselijke kring.

Geweld door iemand anders dan een (ex-)partner

35,5% van de vrouwen in Nederland heeft sinds haar 15e levensjaar fysiek en/of seksueel geweld meegemaakt door iemand anders dan een intieme (ex-)partner. Hierbij kan het gaan om een familielid, huisgenoot of andere bekende, of een onbekende pleger. Het percentage in Nederland ligt een stuk hoger dan het EU gemiddelde van 20,2%. Bij 9,6% van de Nederlandse vrouwen ging het om fysiek geweld of bedreiging (maar niet seksueel geweld). 25,8% maakte seksueel geweld mee. 7% van de vrouwen in Nederland is sinds haar 15e levensjaar verkracht door iemand anders dan een (ex-)partner. Dat is ruim 1 op de 14 vrouwen.

In 2014 rapporteerde 31% van de Nederlandse vrouwen fysiek geweld te hebben meegemaakt door iemand anders dan een (ex-)partner, en 12% maakte seksueel geweld door iemand anders dan een (ex-)partner mee. 2% van de vrouwen rapporteerde verkrachting door een niet-partner. Dat de cijfers uit 2024 over seksueel geweld hoger liggen dan in 2024 kan komen doordat de vragenlijst in 2024 via internet is afgenomen in plaats van mondeling.

Huiselijk geweld

Bijna een op de vijf vrouwen in Nederland (19,9%) heeft in haar leven te maken gehad met fysiek en/of seksueel huiselijk geweld, dat wil zeggen geweld door een intieme partner, familielid of huisgenoot. Dit is vergelijkbaar met het EU gemiddelde. Bij 10,5% van alle Nederlandse vrouwen ging het om fysiek geweld, en bij 9,3% van alle Nederlandse vrouwen was het geweld seksueel van aard.

De cijfers van de Prevalentiemonitor laten zien dat 26,2% van de vrouwen in het leven fysiek geweld in huiselijke kring meemaakte. Dat is meer dan in het Europese onderzoek naar voren komt.

Stalking

21,6% van de Nederlandse vrouwen heeft ooit te maken gehad met stalking. Onder stalking wordt verstaan dat iemand stelselmatig wordt lastiggevallen waardoor die persoon zich niet meer veilig voelt. Voorbeelden zijn het versturen van ongewenste berichten of ongewenste telefoontjes, achtervolging of bespieding, of het zonder toestemming delen of publiek maken van foto's, video's of andere persoonlijke informatie van iemand. Nederlandse vrouwen hebben iets vaker te maken met stalking dan het gemiddelde in de EU (18,5%).

De cijfers laten ook zien dat de dader van stalking vaker een man was (16,5%) dan een vrouw (3,9%). 3,3% van de vrouwen in Nederland is ooit gestalkt door een (ex-)partner en 17,4% is in haar leven gestalkt door iemand anders dan een (ex-)partner.

In het onderzoek uit 2014 gaf 26% van de vrouwen in Nederland aan ooit te maken hebben gehad met stalking. Dat is iets meer dan in 2024.

In de Prevalentiemonitor zijn alleen cijfers opgenomen van stalking door een ex-partner. 11,9% van de vrouwen zegt ooit slachtoffer te zijn geweest van stalking door een ex-partner. Dit cijfer ligt aanzienlijk hoger dan in het Europese onderzoek (3,3%). Dit kan liggen aan verschillen in de steekproef of in de definitie van stalking.

Seksuele intimidatie op de werkvloer

40,9% van de vrouwen in Nederland heeft in haar leven te maken gehad met seksuele intimidatie op het werk. Nederland staat hiermee op de 9e plek van EU-landen waar seksuele intimidatie van vrouwen op het werk het vaakst voorkomt en scoort aanzienlijk hoger dan het EU gemiddelde (30,8%). 6,6% van de Nederlandse vrouwen maakte seksuele intimidatie op het werk mee in de afgelopen 12 maanden (EU gemiddelde: 4,3%). Bij een op de tien vrouwen (10,1%) gebeurde dit herhaaldelijk.

In 2014 is wel gevraagd naar seksuele intimidatie, maar niet specifiek op het werk. Uit deze cijfers bleek dat 73% van de Nederlandse vrouwen in het onderzoek ooit te maken heeft gehad met seksuele intimidatie.

Gendergerelateerd geweld tegen andere genders

In het onderzoek van EIGE, FRA en Eurostat wordt alleen gekeken naar geweld tegen vrouwen. Gendergerelateerd geweld tegen andere genders blijft hiermee buiten beeld.

Uit meerdere onderzoeken blijkt echter dat geweld tegen LHBTIQ+-personen vaak nog hoger ligt dan geweld tegen vrouwen in het algemeen. Zo laat de Prevalentiemonitor HGSGG 2024 zien dat seksueel grensoverschrijdend gedrag nog veel vaker voorkomt bij bi-plus vrouwen (34%), homoseksuele mannen (25,7%) en homoseksuele vrouwen (17,3%), dan bij heteroseksuele vrouwen (13,7%) en heteroseksuele mannen (6,1%).

De ervaringen van mensen verschillen ook op basis van andere persoonlijke kenmerken naast gender, zoals leeftijd, handicap, seksuele oriëntatie en etniciteit, en de intersecties daartussen. Er komt steeds meer aandacht voor deze intersecties, maar er is meer onderzoek nodig om deze cijfers in kaart te brengen.

Conclusie

Nieuwe, Europees vergelijkende cijfers over gendergerelateerd geweld laten zien dat gendergerelateerd geweld relatief veel voorkomt in Nederland vergeleken met andere Europese landen. Vooral op het gebied van seksueel geweld. Dit wordt bevestigd door andere Nederlandse cijfers. De eigen woning en het werk zijn niet altijd een veilige plek voor vrouwen. Plegers van (seksueel) geweld zijn vaak een bekende, zoals een (ex-)partner, familielid of kennis. Veel vrouwen in Nederland maken seksuele intimidatie op de werkvloer mee.

De Europese cijfers geven inzicht in de grote schaal waarop geweld tegen vrouwen, een vorm van gendergerelateerd geweld, voorkomt. Door verschillen in de manier van dataverzamelen, definities en vraagstellingen kunnen de cijfers echter niet altijd goed vergeleken worden met nationale cijfers en over de tijd. Dit onderstreept het belang van betrouwbare en vergelijkbare cijfers om ontwikkelingen over de tijd en de effectiviteit van beleid te meten. Ook is er meer onderzoek nodig om intersectionele vormen van gendergerelateerd geweld in kaart te brengen.

Gendergerelateerd geweld is een maatschappelijk probleem en een schending van de mensenrechten. Om dit tegen te gaan is een integrale en gendersensitieve aanpak nodig waarbij preventie, bestrijding en ondersteuning hand in hand gaan.

Preventie van seksueel geweld: Act4Respect

Atria doet momenteel onderzoek naar de preventie van seksueel geweld en (ex-)partnergeweld. De [Act4Respect-Unlimited](#) alliantie, een samenwerking tussen Atria, Rutgers en COC Nederland, zet zich samen met jongeren en professionals in voor gelijkwaardige relaties tussen jongeren en focust op seksueel geweld en (ex)partnergeweld gericht tegen meiden/vrouwen en lhbt+ personen en cybergeweld.

Atria verzamelt en beheert sinds 1935 bronnen over gendergerelateerd geweld en draagt bij aan (inter)nationaal onderzoek naar de preventie ervan.

Wil jij verder lezen over dit onderwerp?

- [Het rapport van EIGE, FRA en Eurostat met de belangrijkste resultaten van het onderzoek naar gendergerelateerd geweld 2024](#)
- [Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend gedrag 2024](#)
- [Geweld tegen vrouwen in de Emancipatiemonitor 2024 \(gebaseerd op Veiligheidsmonitor\)](#)
- [Onderzoeksrapport \(2014\) *Violence against Women* van de European Union Agency for Fundamental Rights \(FRA\)](#) of lees het artikel '[Geweld tegen vrouwen: feiten en cijfers](#)' voor een samenvatting van het rapport van FRA uit 2014.
- [Lees meer over de rol van vrouwenbewegingen in de Nederlandse strijd tegen geweld](#)